

Danmark og EU bør boykotte Durban II

FN afholder i april 2008 en konference, som opfølgning på FNs Racisme konference, afholdt i 2001 i Durban. Forberedelserne til Durban II viser dog, at den forberedende komite, bestående af en række ikke-vestlige stater, ønsker at inkludere ordlyd, der vil forbyde religionskritik ved indførelse af både nationale og internationale begrænsninger af ytringsfriheden, når det kommer til kritik og "bagvaskelse" af religion, særligt Islam. Det nuværende udkast til et slutdokument for Durban II er i klar modstrid med de betingelser, som Udenrigsminister Per Stig Møller og de øvrige EU-lande har opstillet for henholdsvis dansk og EU deltagelse. Udkastet er også i strid med Statsminister Anders Fogh Rasmussens krav om, at Danmark ikke går på kompromis med ytringsfriheden. CEPOS' anbefaler derfor, at Danmark ensidigt boykotter Durban II, samt opfordrer de øvrige EU-lande til også at boykotte konferencen.

Durban II

FN afholder i april 2009 en konference, der skal følge op på FNs Racisme konference, afholdt i 2001 i Durban. Durban I var stærkt kontroversiel, idet konferencen bl.a. var præget af stærkt anti-semitiske og anti-vestlige tilkendegivelser fra en række NGOer og FN-stater.

Konferencens forberedende komité - nedsat af Menneskerettighedsrådet og ledet af Libyen og med Cuba som næstformand – har i oktober offentliggjort sit udkast til konferencens slutdokument.¹ Dokumentet er bl.a. baseret på de forskellige regionale gruppers ønsker til ordlyd, der skal med i slutdokumentet og som derfor vil indgå i forhandlingerne op til og på selve konferencen. De muslimske lande i den islamiske konference (OIC), som er stærkt repræsenteret i både den afrikanske og asiatiske regionale gruppe har længe været opsat på, at få begrænset kritik af religion, særligt Islam, og dermed begrænse ytringsfriheden og denne rettigheds nationale og internationale beskyttelse.

Den 27. september 2008 udtalte Udenrigsminister Per Stig Møller, at Danmark og de øvrige EU-lande har defineret "fælles 'røde linjer' i forhold til forberedelserne. En sådan rød linje er begrænsninger af ytringsfriheden. En anden rød linje er ikke at inddrage religion i racismebegrebet." Den 28. oktober 2008 udtalte Per Stig Møller følgende til Jyllands-Posten om de muslimske Organisationer for -landes forslag om at sidestille religionskritik med racisme: "hvis OIC gennemtrumfer teksten, skal de ikke regne med, at der sidder europæiske eller vestlige lande ved bordet". I sin tale til Folketingets åbningstale sagde Statsministeren om forberedelserne til Durban II "Det er helt uacceptabelt. Og det er udtryk for en global værdikamp, hvor vi ikke kan gå på kompromis." Der er altså sat klare betingelser for Danmarks deltagelse i Durban II.

Udkastet indeholder adskillige passager, der klart og utvetydigt overskrider Danmark og EU-landenes røde linjer, som opridset klart ovenfor.

Udkastet fastslår bl.a., at nogle af de mest bekymrende tendenser globalt siden 2001 er "bagvaskelse af muslimer og deres tro", "at den mest alvorlige manifestation af bagvaskelse af religioner udgøres af stigningen i islamofobia".² Udkastet erklærer tillige, at FNs stater anerkender, at det "mest foruroligende fænomen er den intellektuelle og ideologiske anerkendelse af islamofobia"...[som] når det udtrykkes som bagvaskelse af religion gemmer sig bag ytringsfriheden", ligesom udkastet fastslår, at FNs stater "tror på, at associering af islam eller nogen anden religion med terrorisme og vold, herunder gennem fornærmende karrikaturer...komplicerer vores fælles bestræbelser på at løse samtidens problemer", En

¹ Det nuværende udkast – der ikke er endeligt – kan ses her (nederst på siden inddelt i 5 sektioner): <http://www2.ohchr.org/english/issues/racism/DurbanReview/session2-documentation.htm>

² Draft outcome document Section 1 para 26 og 28.

direkte henvisning til Muhammed-tegningerne.³ Dokumentet opfordrer også FN staterne til at tage resolut handling mod *"negative stereotyper af religion, og bagvaskelse af religiøse personer, hellige bøger, skrifter og symboler"*.⁴ FN staterne opfordres også til at *"udarbejde tilladelige begrænsninger af ytringsfriheden"* og inkorporere dem i national ret. Udkastet fastslår, at *"nylige begivenheder har understreget nødvendigheden af at demarkere de retlige grænser mellem ytringsfrihed og hate speech"*.⁵ Endnu en klar hentydning til Muhammed-tegningerne. Endvidere fremgår det af dokumentet, at nationale love ikke er tilstrækkelige til at imødegå den stigende bagvaskelse af og had mod muslimer. Nationale love bør således samles i *"et universelt dokument indeholdende retningslinjer til at bekæmpe bagvaskelse af religion"*.⁶ Udkastet konkluderer, at en af hovedårsagerne bag den stigende racisme er den *"voksende stigning i højreekstremistisk politisk diskurs, herunder i nogle af de mest liberale og pluralistiske samfund"* - en slet skjult hentydning til vestlige lande. Dokumentet erklærer, at ytringsfriheden udgør en straffrihedsgrund, der besværliggør kampen mod racisme og racediskrimination, ligesom dokumentet samtidig fastslår, at modstand mod multikulturalisme er en hovedårsag til *"racistisk og fremmedfjendsk vold"*.⁸ Udkastet lægger endvidere op til, at journalister bør undergå *"diversitetstræning"* og underlægges *"en frivillig etisk 'code of conduct'"* med henblik på at adressere racisme og negative stereotyper i medierne.⁹

Spørgsmålet er i den forbindelse ikke, hvorvidt konkrete kritiske ytringer om muslimer og islam er korrekte, uberettigede, rimelige eller saglige. Det væsentlige er at fastholde at kritik af religion – uanset om den måtte forekomme stødende – er en fundamental ret for den enkelte.

Udkastet udgør således et frontal angreb mod ytringsfriheden og grundlæggende vestlige demokratiske principper. Hvis det vedtages, vil det medføre, at den internationale menneskeret på dette område skifter fokus fra beskyttelsen af individer til beskyttelsen af religioner. Dette vil i praksis betyde en beskyttelse af stater – såsom Saudi-Arabien, Pakistan og Egypten - hvor religion bruges til at undertrykke minoriteter og, hvor kritik af religion er begrænset eller forbudt. En sådan udvikling er uacceptabel og udkastet er i klar strid med de *"røde linjer"*, som Danmark og EU har fastsat som betingelse for deltagelse. Såfremt Danmark og EU fortsætter i det forberedende arbejde på trods af udkastets nuværende ordlyd, vil det ikke blot underminere Danmark og EU's troværdighed, når det kommer til forsvaret for ytringsfriheden som en fundamental og indiskutabel rettighed. Det vil også legitimere Durban II konferencen, som fra starten har været præget af en dagsorden, hvor ytringsfriheden søges udvandet og begrænset til fordel for religion, og hvor fokus overvejende er på vestlig diskrimination af minoriteter, særligt muslimer. Der er til gengæld ikke særligt fokus på den grove og systematiske diskrimination af minoriteter, der foregår i tredje verdenslande, herunder diskrimination af religiøse minoriteter i mange af de muslimske lande.

Udenrigsministeren og flere andre EU-lande begrundede nødvendigheden af deres deltagelse med, at vestlige holdninger til ytringsfrihed og racisme skal gøres gældende, således at slutteksten også afspejler disse holdninger. Samtidig har Danmark og EU-landene dog fastslået, at betingelsen for deltagelse er, at de førnævnte *"røde linjer"* ikke bliver overskredet.¹⁰

³ Ibid para. 30.

⁴ Draft outcome document section 5 para. 100.

⁵ Ibid para 140.

⁶ Ibid para 142.

⁷ Ibid para. 80.

⁸ Draft outcome document section 1 para. 160 og 25.

⁹ Ibid para 290 og Draft outcome document section 5 para. 96 (d).

¹⁰ Se f.eks. Udenrigsministerens kronik i Berlingske Tidende af 27. September 2008.

Men det er væsentligt at fastslå, at de vestlige lande er i mindretal og i længere tid ikke har været i stand til at sætte dagsordenen, når det kommer til menneskerettigheder i FN-regi. De vestlige lande har således ikke stemmer eller indflydelse nok til at opnå en acceptabel sluttekst. En sluttekst opnået ved konsensus vil derfor med overvejende sandsynlighed resultere i, at vestlige lande må give sig på vigtige punkter, herunder på punktet vedrørende ytringsfriheden. En sådan konsensus vil af ikke-demokratiske lande kunne bruges som et "soft-law" instrument til at hævde og promovere en indskrænkende fortolkning af bestemmelser, såsom ytringsfriheden, i allerede eksisterende menneskerettighedskonventioner. En sådan fortolkning vil være svær at imødegå af vestlige lande, når disse selv har stemt for en sluttekst, der kan udlægges indskrænkende. Sådan udvanding vil kunne anvendes til at slå ned på demokratiske bevægelser og religiøse minoriteter i den muslimske verden, for hvem det er afgørende at kunne henvise til internationale standarder for ytringsfrihed, når de mødes med undertrykkelse.

Ved en vestlig boykot af konferencen vil en sluttekst, som ikke er tiltrådt af verdens vestlige demokratier, ikke have samme gennemslagskraft som en sluttekst vedtaget med konsensus. En boykot vil samtidigt sende et kraftigt signal om, at vesten ikke længere vil deltage i fora, hvor basale menneskerettigheder, som sådanne fora er sat i verden for at styrke, i stedet bliver udvandet og brugt til at fremme en agenda, der sætter religion over individuel frihed.

Det er også vigtigt at fremhæve, at det siden december 2006 og frem til i dag har været klart og åbenbart, at en række FN-stater – med Muhammed-tegningerne som udtrykkelig bevæggrund - vil have en beskyttelse af religioner på dagsordenen.¹¹ Små to år senere er det, som det fremgår af ovennævnte eksempler fra udkastet klart, at et flertal af FNs stater anser det som et kardinalpunkt for Durban II at begrænse ytringsfriheden. Hvis de røde linjer skal have nogen som helst praktisk betydning, bør vestlige lande derfor skride til handling nu og ikke fortsat deltage i det forberedende arbejde. Et skridt Canada allerede tog i juni i år. Yderligere appeller til OIC om et paradigmeskifte vil kun bekræfte denne organisations deltagerlande i, at de på trods af vestlige protester kan sætte dagsordenen og presse vestlige lande til forhandlingsbordet. Herved kan væsentlige indrømmelser opnås, som vesten under ingen omstændigheder bør afgive, hvis vi vil undgå at gå på kompromis i den globale værdikamp om menneskerettigheder.

Konklusion

De "røde linjer" som udgør betingelserne for dansk og EU deltagelse på Durban II konferencen er klart overskredet af den forberedende komité's nuværende udkast til slutdokument. Dokumentet indeholder ordlyd, der søger at beskytte religioner frem for individer. Dette vil i praksis betyde en beskyttelse af stater, hvor religion bruges til at undertrykke minoriteter, og hvor kritik af religion er begrænset eller forbudt. Dansk deltagelse på Durban II vil legitimere konferencen, det forberedende arbejde og risikerer at underminere gældende menneskerettighedsstandarder, herunder ytringsfriheden. Sådan udvanding vil tillige kunne anvendes til at slå ned på demokratiske bevægelser og religiøse minoriteter i den muslimske verden, for hvem det er afgørende at kunne henvise til internationale standarder for ytringsfrihed, når de mødes med undertrykkelse.

CEPOS anbefaler derfor, at Danmark ensidigt boykotter Durban II, samt opfordrer de øvrige EU-lande til også at boykotte konferencen.

¹¹ A/HRC/3/7 Date of Adoption of Decision: December 8, 2006